

kultúrában elfoglalt helyük és szerepük éppen arra utal, hogy az e tradícióban meglévő archaikus elemek új értelemmel és tartalommal gazdagodtak a keresztény középkor szimbólum-rendszerében. Ennek egyik jele, hogy a körtáncok tavaszt köszöntő szerep egybevág a középkor természet-szemléletével. Azzal a költői felfogással, mely a tavasz édes mámorában szól a természet a szerelem megújulásáról, úgy ahogy ezt pl. a francia Colin Muset tette a XIII. század elején az *Ancontre le tens novel* kezdetű versében:

"Ha a tavasz közeleg
szívem kedvtől bizsereg,
húsvét fordulóját
szerzek egy táncéneket."

(Hárs Ernő ford.)

A középkor költészetére általában érvényes tehát az, amit Kardos Tibor így fogalmazott meg a *Carmina Burana* utószavában: "A goliard költészet tavasza mint kozmikus erő lép be, és egyes-egyedül ez jelenti a természetet".

Karikázóink tehát e gondolat utóéleteként szövik a mozgás költészetébe a tavasz köszöntését. S nem tartom mérvadónak azt a népi magyarázatot, hogy a böjti időszakban azért lehet karikázót járni, mert az valójában nem is tánc. Véleményem szerint több mint a mai értelemben vett tánc. Szakrális időszakban a természet megújulásának, az élet feltámadásának apokrif szertartása, profán zsoltára. Nagyböjti szerepe ugyanis egybevág a katolikus egyház nagyon korán kialakult húsvét-felfogásával.

Ennek előzményeit Vanyó László (*Az ókeresztény egyház és irodalma*) így összegzi: "Az ókeresztény egyházban már a II-III. században zajlott a vita a húsvét értelmezéséről. Míg a kisázsiaiak számára a húsvét a szenvedés, a "pathosz" ünnepe volt, addig a rómaiak számára a feltámadás, az "anasztaszisz" ünnepe volt."

Ugyancsak a középkor mentalitását őrzik a templomkertben, a templom előtti téren járt karikázóink is. Itt gondolhatunk arra a felszabadult légkörre mely a középkorban a templomot a társasági élet vagy akár a groteszk vidámság (pl. a bolond misék) színterévé tette. De talán inkább érvényes karikázónk esetében az Eliade által vallott felfogás. Szerinte a templom a szakrális tér olyan központja, mely áttöri a szinteket és ezáltal kapcsolatot teremt kozmikus síkok (föld és ég) között.

A körtánc időpontja, valamint az ugyancsak jelképes színhelyek és tárgyak, így a megújuló természet, az életfa, az élet vize, a templom, s maga a tánc is azzal nyernek értelmet, ha mindezeket a középkori gondolkozás szimbólum-rendszerébe illesztjük, úgy ahogy ezt Huizinga megfogalmazta: "Minden dolog, minden történés titokzatos kapcsolatban van a legszentebbek, és ez megnemesíti." S ebben a szellemben nyer értelmet az is, hogy a körtánc esetében egy archaikus tradíció miként illeszkedik bele a keresztény középkor világképébe. Erre is Huizinga ad választ zseniális munkájában, *A középkor alkonyában*, amikor a kor szimbilizmusának a lényegét így foglalja össze: "A középkor sohasem felejtette el, hogy minden dolog abszurd volna, ha értelme kimerülne a jelenségvilágban betöltött funkciójában és helyében, ha lényege által ne nyúlna át egy másik, a miénken túli világba."

PESOVÁR ERNŐ

Miért olyan nehéz velük?

Valószínű, hogy minden pedagógus találkozott már olyan gyermekkel, akinek magatartási, tanulási és beilleszkedési zavara volt.

Milyen viselkedéssel hívják fel magukra környezetük figyelmét? Mivel váltják ki tanáraikból az ellenérzéseket? A legszembetűnőbb az erős motoros nyugtalanság (hiperaktivitás), ám előfordul a kifejezett mozgásszegénység is. Koncentrációképességük csökkent, figyelmük könnyen eltéríthető, hiányzik belőlük a kitartás. Nehezen uralkodnak magukon, gyakran van dühkitörésük és hamar elsírják magukat. Úgy viselkednek, mintha fiatalabb korosztályhoz tartoznának. Ősi magatartási mintákat láthatunk náluk: menekülés, támadás. Gyakran agresszívek, durvák. A küzdelemben úgy előnthei őket a düh, hogy a fájdalmat nem érzik. Nem tartják be az alapvető szabályokat, kapcsolataikban sok a konfliktus. Negatív viselkedésüket sokszor azok ellen fordítják, akiket szeretnek, így roppant nehéz irántuk elfogadást érezni. Környezetük visszajel-

zéseite nem értik meg, úgy tűnik, önkontrolljuk nincs, a határokat nem érzik. Órákon figyelni nem képesek, keveset észlelnek abból, amit tanáraik és társaik cselekednek. Nehézségeik vannak írásnál, olvasásnál, rajzolásnál. Testnevelés órán hamar kifáradhatnak. Társaiknál lassabban tanulnak, több tevékenységet egyidejűleg végezni nem tudnak.

Fenti felsorolás csak töredéke annak a listának, mely Huba Judit: A nehezen kezelhető gyermekek című könyvében olvasható (Gondolat, 1991.). Pszichoorganikus szindrómának (POS) nevezi a könyv ezt a tünetegyüttest, melyet szakmai körökben Minimális Cerebrális Diszfunkció (MCD) néven ismerünk. Ide tartoznak azon ép-értelmű gyermekek, kik tanulási és magatartási problémáik miatt sorozatos kudarcot élnek meg tanulmányaik során. Ezt a másságot környezetük rosszaságnak vagy butaságnak könyveli el. Viselkedésük a szülőkben és a pedagógusokban szorongást kelt, mert nem értik a jelenséget. A kora gyermekkori POS enyhe agyi funkciózavaron alapszik, melynek oka nem mutatható ki minden esetben. Gyanakodni lehet, ha a terhesség ideje alatt, vagy szülés közben, esetleg az élet első heteiben oxigénhiány lépett fel. Ezen okok visszavezethetők az anya terhesség alatti hormonzavaraira, anyagcsere-zavarokra, koffein, alkohol, drog fogyasztására. Kiváltó lehet a dohányzás, erős stressz, vérszegénység, magas vérnyomás. Nem elhanyagolható az egyre erősödő környezetszennyeződés sem. Szülés közbeni veszélyek: a hirtelen, vagy az elhúzódó szülés, veszélyes a köldökzsinór nyakra tekeredése és a fájások elmaradása is. Ezen veszélyek hatására az agy fejlődése lelassul. Ezeknél a gyermekeknél az intelligenciaszint, a tudásvágy, a logikus gondolkodás azonos a többiekével, zavar csak az érintett részfunkcióban van. Ez éppen elég a gyermek és környezete közötti problémák kialakulásához. Óvatos becslések szerint Magyarországon a gyermekek 8-10%-ánál mutatható ki a POS szindróma. Bár nevelési gondok a többi gyerekénél is adódhatnak, mivel a mai teljesítményre törekvő iskoláinkban a tanulókkal szembeni elvárások egyre növekednek. A POS szindrómában szenvedő gyermekeknek kevesebb lehetőségük van arra, hogy szüleik és tanáraik nevelési hibáit, a megterheléseket és túlterheléseket kompenzálják, elhárítsák. Optimális környezetben, kiegyensúlyozott és jól informált szülők mellett a túlzott megterhelések csökkentésével a POS szindrómás gyermekek is elkerülhetik a magatartászavarokat és a szociális környezetükbe beilleszkedő felnőtté válhatnak.

Am ezek a gyermekek hátrányos tulajdonságaik mellett egy sor előnyös tulajdonsággal is rendelkeznek, ilyenek a mély érzésekre való képesség, a rendkívüli érzékenység, az empátia.

Nagyon tudnak lelkesedni, örülni, nem haragtartóak. Sokuknak van hobbi (sakk, modellezés ... stb.), melyekben kiemelkedőek lehetnek. "A POS gyermekek nem a társadalom mínuszvariánsai, hanem – mint történelmünkben sokszor bebizonyosodott – olyan emberek, akik fokozott érzékenységüknél fogva embertársaik és környezetük iránt is fogékonyabbak. Ők a társadalom képzési rendszerének szeizmográfjai." (Idézet professzor Lemppre referátumából.)

Mi legyen hát velük?

A pedagógusok nincsenek felkészítve arra, hogy miként kell foglalkozni a problémás gyermekekkel, akik zavarják az órát, magaviseletükkel elterelik társaik figyelmét, az anyaggal nem tudnak haladni. Egyre több jelzés fut be a tanárok részéről az iskola igazgatójához, hogy lehetetlenség tanítani mellettük.

Megszületik a döntés, a gyermeknek távoznia kell az iskolából. Sajnos nincs hova. Kisegítőiskolába nem valók, hiszen értelmi képességeik, intelligenciájuk az egészséges társaikéval azonosak (sőt esetenként felülmúlják őket). A gyakorlat az, hogy másik iskolába kerül a gyermek, de ezzel az ő problémája még nem lett megoldva, hiszen rövid idő elteltével ehhez az igazgatóhoz is eljut a panaszáradat a pedagógusoktól. Kerülhet most már magántanulói státuszba is, de ez nagy büntetés a gyerek számára. Hiszen kitaláltan, egyedül, társak nélkül tölteni egy teljes tanévet nagyon szomorú dolog. De gond az évvégi osztályozó vizsga is, mivel ott egyszerre kell több tantárgyból felelnie, méghozzá éves anyagból. Általános iskolás korban ilyen követelmény még az egészséges gyermek számára is megerőltető, hát még az olyannak, akinél a betegsége tünetei között pont a koncentrációs képesség csökkenése, figyelemzavar szerepel. Távlabbi cél, hogy külön iskolák jöjjenek létre ezeknek a gyerekeknek, megfelelő szakmai irányítással. De addig is a normál általános iskolában lehet csak helyük, és a pedagógusokat kellene segíteni abban, hogy megbirkózzanak ezzel a különösen nehéz feladattal. Olyan tanácsokkal kellene ellátni őket, melyek támpontot adnak ahhoz, hogyan foglalkozzanak a problémás gyermekkel az iskolában anélkül, hogy az osztály tanulási tempója és tartalma kárt szenvedjen.

Ezért is alakult meg a PO(S)ITIV Egyesület, mely szakemberek – gyermekorvosok, pszichológusok, pedagógusok – bevonásával szeretné segíteni a szülőket, óvónőket, tanítókat és tanárokat. Szeretné, ha a kétségbeesett szülők megszabadulhatnának kínzó lelkiismeretfurdalásuktól, mely gyermekük sikertelen nevelése kapcsán ébredt bennük. Ennek oldására szülői csoportok szerveződtek négy korcsoportban (óvodás, alsós, felsős és serdülő csoport) azzal a céllal, hogy a szülők megismerkedjenek egymás nehézségeivel és gyermekeik problémáival. A PO(S)ITIV

Egyesület várja azon iskolák, óvodák, nevelési tanácsadók, gyermekorvosi rendelők jelentkezését, ahol elfogadó, megértő magatartással hajlandóak foglalkozni a POS szindrómás gyerekekkel. Úgy tűnik, a Gordon Iskola Egyesülettel máris kezd kirajzolódni egy jövőbeni együttműködés körvonala. Thomas Gordon amerikai pszichológus azzal a céllal hozta létre hatékonysági tréningjeit (szülői, tanári), hogy bizonyos szemlélet és készségek átadásával hozzásegítse a szülőket és pedagógusokat ahhoz, hogy sikeresen tudják megoldani nevelési gondjaikat. Bár egy Gordon hatékonysági tréning elvégzésével nem oldódnak meg egy csapásra a POS szindrómában szenvedő gyermekekkel kapcsolatos problémák, de támaszt jelenthet a nevelőknek, egy helyes utat, amelyen érdemes tovább haladni.

“Ha pedig a te viselkedésed ütközik az én igényeim kielégítésével, és ettől úgy érzem, hogy nem tudlak elfogadni, ezt a gondomat meg fogom osztani veled és olyan nyíltan és becsületesen közlöm érzéseimet, amennyire csak tudom – bízva abban, hogy tiszteled annyira igényeidet, hogy meghallgas és igyekezz ennek nyomán változtatni viselkedéseden.” (Thomas Gordon: Hitvallásom az emberi kapcsolatokról)

A PO(S)ITIV Egyesület találkozót minden hónap utolsó szombatján tartja a Népszínház utca 9-ben.

Levél cím: PO(S)ITIV Egyesület, 1071 Budapest, Damjanich u. 41-43. Telefon: 1841630

RABOVSKY EDIT

Hozzászólás címén

Az Iskolakultúra 1992. II. évfolyam 13-14. száma a hazai ifjúsági szakképzés megújítását célzó Világbanki Program fejlesztő munkálatainak állásáról, problémáiról szól átfogóan. A tantárgyak sorában tájékoztatást kapunk az idegen nyelvi fejlesztés menetéről, eredményeiről. Így utalás történik az egyes nyelvek köré szerveződő “alcsoporthoz”.

Ezekben az alcsoporthoz történt tulajdonképpen az adott nyelv mint tantárgy programjának a kialakítása, itt készültek a különböző szakanyagok.

Mint a Világbanki Programban közreműködők, a francia nyelvvel foglalkozó munkacsoport részéről úgy gondoljuk, hogy a fent említett beszámolóhoz hasznos és célszerű hozzátenni a csoporton belüli részletes történéseket. Azért véljük úgy, hogy mindez közérdekű, mert – egyrészt – a krónikai hűséghez hozzá tartozik a résztvevő szakemberek nevének és munkáinak megemlézése, másrészt talán nem érdektelen egy csoportmunka metodikai oldala sem.

A Francia Nyelvi Fejlesztő Csoport mint intézményközi szerveződés 1991. december 1-én alakult meg szakközépiskolai, gimnáziumi és szaknyelvet tanító, felsőoktatási intézményben dolgozó franciatanárok részvételével.

A csoport tagjai:

1. Berényi Pálné tanszékvezető, Vendéglátó és Kereskedelmi Főiskola idegennyelvi tanszék, Bp.

2. Dávid Anna vezetőtanár, ELTE Radnóti M. Gyakorló Gimnázium, Bp.

3. Koudela Stanislavné franciatanár, Móra F. Gimn. és Eü. SZKI, Bp.

4. Nagy Géza tudományos tanácsadó, nyug. tanszékvez. JATE BTK francia nyelvi és irod. tanszék, Szeged

5. Nemes Ilona főisk. docens, Külkereskedelmi Főiskola francia nyelvi tanszék, Bp.

6. Szijjártó Tóth Gergelyné franciatanár, Petőfi S. Gimn. és Kertészeti SZKI, Kiskőrös

7. Tóth Barnabás lektor, Orvostud. Egyetem Nyelvi Intézeti francia nyelvi csoport, Bp.

8. Urai Katalin lektor, Kertészeti és Élelmiszerip. Egyetem, Nyelvi intézet, francia csoport, Bp.

9. Tasi Józsefné Wacha Katalin franciatanár, Patrona Hungariae Gimnázium, Bp.

10. Wallnérné Zsurka Ágnes vezetőtanár, ELTE Apáczai Cs. J. Gyakorló Gimn., Bp.

A csoport munkáját – közvetlenül – Sz. Tóth Gyula szakmai koordinátor irányításával végezte.

A csoport programjában a következő főbb feladatok szerepeltek: 1. a magyar szakközépiskolában folyó franciatanítás jelenlegi helyzetének feltárása, 2. nemzetközi kitekintés a középfokú szakképzésben folyó franciatanításra, 3. a francia nyelvi képzés elméleti és módszertani összefüggéseinek vizsgálata egy lehetséges hazai program kidolgozására, 4. a hazai és a külföldi programok, taneszközök feltérképezése, elemzése a felhasználás szempontjából (adatgyűjtés, annotáció), 5. anyaggyűjtés a tervezett tanterv szakmai témaköréhez, 6. tantervi tervezet elkészítése, 7. tanítási programtervek illetve ajánlások kidolgozása programok adaptálására, 8. a szakanyagok francia nyelvű megjelenítése a nemzetközi kommunikáció érdekében.